

EHEKUTIBONG KASUMAHAN

LABAW SA BALAOD

TORTURE SA PULISYA
SA PILIPINAS

AMNESTY
INTERNATIONAL

STOP ~~TORTURE~~ CAMPAIGN

“Nidagan sila padulong kanako, ug unya nahadlok ko sa dihang gitiunan ko nila sa ilang mga pusil. Gipugos ko nila sa pagkulob sa sawog, ug gibunalan og pusil sa usa ka tawo ang akong ulo. Gipatiran ug gisumbag ko nila sa kilid, liog, tiyan ug sa tuhod. Gipangutana nako sila, ‘Kinsa mo? Pulis ba kamo? Kung mga opisyal mo sa pulisya, sultihi ko kung unsa ang akong krimen. Aduna ba kamo’y warrant?’ Pero miingon lamang sila nga wala ko’y katungod nga mangutana”

Jerryme Corre

Ang bisan kinsang tawo nga naaresto tungod kay gidudahan sa pagpangawat o uban pang kriminal nga aktibidad sa Pilipinas nameligro nga ma-torture o tratuhon og dili maayo sa kustodiya sa pulisya. Kuwang ang mga taho bahin sa ing-aning binuhatan ug halos wala kini madokumento. Detalyadong gisusi sa Amnesty International ang isyu ug misumiter kini og mga rekomendasyon sa gobyerno sa Pilipinas sa taho niini nga *Labaw sa balaod: Torture sa pulisya sa Pilipinas* (Index: ASA 35/007/2014). Bisang kung nahimo nang balaod ang Anti-Torture Act sa Pilipinas niadtong Nobyembre 2009, naglabi gihapon ang torture ug mura’g naandan na atol sa mga interrogasyon sa pipila ka mga istasyon sa pulisya. Apil sa mga aduna’y dakong peligro nga ma-torture o trataron nga dili maayo human maaresto ang mga bata, mga suspetsado nga aduna’y mga kriminal nga rekord ug mga suspetsado

nga ang krimen personal nga nakaapekto sa mga opisyal sa pulisya. Ang mga asset (informal police auxiliary) nga nawad-an og pabor sa mga lokal nga opisyal parehong nameligro, pati sad ang mga suspetsadong miyembro sa o mga tagasimpatiya sa mga armadong grupo, ug mga pulitikal na aktibista. Kasagaran sa mga biktima sa torture gikan sa pobre o lisod nga kahimtang. Sa halos kasagaran sa mga taho sa torture, mga opisyal sa pulisya ang mga gitudlong sad-an. Wala pa’y sad-an nga nahibaluan nga nakonbikto sa ilawom sa Anti-torture Act. Wala’y maski usa ka survivor sa torture sa Pilipinas ang nakakuha og hustisya.

‘Hingpit nga nabalaka ang Committee nga ang mga katuhuang alegasyon sa torture ug/o dili maayong pagtratar nga nabuhat sa mga kawani sa pagpatuman sa balaod ug sa mga nagserbisyo sa militar kay tagsa lamang giimbestigahan ug gikasuhan, ug ang mga sad-an panagsa lamang gisilutan o gisentensiyahan sa gaan lamang nga silot ug dili sigon sa grabeng kinaiyahan sa ilang mga krimen.’

Background: (Interpretasyon nga hulagway base sa mga testimonya) – Nagtaho ang pipila ka mga piniriso nga gisap-ongan ang ilang mga baba og masking tape sa wala pa sila gikulata.

Cover: Ang mga truncheon o mga batuta kasagarang gipakita sa pulisya sa makahahadlok nga paagi ug nagsimbolo og awtoridad sa mga tawo. Marso 2012.

© NOEL CELIS/AFP/Getty Images

Gisumadang Mga Obserbasyon sa UN Committee batok sa Torture sa Pilipinas, Mayo 2009

© Amnesty International

© Amnesty International

JERRYME CORRE

Gibisita ni Jerryme Corre, nag-edad og 34, ang usa ka paryente sa Probinsya sa Pampanga niadtong 10 Enero 2012 sa dihang aduna'y miabot nga dili mominos sa 10 ka wala nailhi ug armadong lalaki nga nagsuot og mga yano nga sinina ug nakasakay sa mga motorsiklo. Miingon siya sa Amnesty International nga: "Nidagan sila padulong kanako, ug unya nahadlok ko sa dihang gitiunan ko sa ilang mga pusil. Gipugos ko nila pagkulob sa sawog, ug gibunalan og pusil sa usa ka tawo ang akong ulo. Gipatiran ug gisumbag ko nila sa kilid, liog, tiyan ug sa tuhod. Gipangutana ko sila, 'Kinsa mo? Pulisya ba kamo? Kung kamo mga pulis, sultihi ko kung unsa ang akong krimen. Aduna ba kamo'y warrant?' Pero miingon lamang sila nga wala ko'y katungod nga mangutana. Desperado akong misinggit sa mga mitan-aw – 'paliug tawga ang mga opisyal sa *barangay* (mga napili nga lider sa baryo/komunidad).' Pero gibaharan sa mga lalaki ang mga tawo nga kung mag-apil-apil sila, arestuhon sab sila. Giposasan nila ako ug giguyod ako padulong sa lokal nga istasyon sa

pulisya 500 ka metro ang kalay-on." Miingon siya nga gisundan siya sa usa ka paryente nga nag-video gamit ang iyang cellphone, pero gilunggob ang cellphone sa usa sa mga armadong lalaki ug giaresto sab siya.

Nahibaluan lamang ni Jerryme nga mga opisyal sila sa pulisya sa dihang miabot na siya sa usa ka kampo sa pulisya. Didto, balik-balik siyang gisumbag sa usa ka opisyal. Daghan pang mga lalaki nga nagsuot og mga yano nga sinina, nga gituohan sab ni Jerryme nga mga opisyal sa pulisya, ang nagpuli-puli sa pagkulata kaniya sa tibuok gabii. Gitaptapan nila siya ug balik-balik nga gibunalan ang mga lapa-lapa sa iyang mga tiil gamit ang usa ka kahoy nga batuta, ug padayon siyang gipatiran ug gisumbag. Gihubo nila ang purol ni Jerryme ug gihikot kini sa iyang ulo aron dili siya makakita, ug giposasan ang iyang mga buol-buol. Nahinumduman ni Jerryme nga nahadlok siya nga patyon nila siya ug dili na gayud niya makita pag-usab ang iyang pamilya.

© Private

Gihilagway ni Jerryme sa Amnesty International kung unsa ang iyang nasinati: "upat ka lalaki ang nagbutang og tela sa akong baba ug unya gibubuan nila og tubig ang akong tutunlan sulod sa mura'g dugay kaayo nga panahon hangtud sa mura ko'g nalumos ug dili makaghinawa. Unya gipangutana nila ang parehong mga pangutana ug balik-balik nga gibubuan pag-usab og tubig...sa daghan kaayong mga higayon. Dili nako matulon ang tanang tubig ug gisulayan nako hangtud sa akong makaya nga

itak-om ang akong baba.” Kini nga pagtratar porma sa torture nga kasagarang nailhan isip waterboarding.

Sa dihang gilimod ni Jerryyme nga siya ang tawo nga gipangita sa pulisya, “Nagdala sila og mga live nga kable sa kuryente. Nakadungog ko sa mga piti nga tingog sa dihang magtagbo ang duha ka kable sa kuryente. Unya gipakuryentehan ko nila gamit ang mga live nga kable, sa likod, sa akong kilid, ug sa akong mga paa. Mabati nimo ang imong lawas nga magluay pagkahuman sa pagkuryente. Mawad-an og kusog kadtong bahin sa imong lawas nga gipakuryetihan. Gipakuryentehan ko nila sa tulo ka higayon sa wala pa sila nagsugod pag-usab sa pagpangutana kanako. Sa dihang gilimod nako ang ilang mga akusasyon, nibahad sila nga patyon ko nila. Giusab nila ang pagpakuryente sa akong lawas ug gibaharan na pod ko – sa tan-aw nako mokabat sa 20 ka higayon. Pagkahuman sa pipila ka mga oras—mura’g alas-onse na sa gabii ug niini nga punto nihigda ko, wala na’y kusog aron motindog—gibuboan nila ang akong lawas og tubig ug balik-balik akong gipakuryentehan. Dili nako sila makita, pero madungog nako ang ilang mga tingog. Dili nako makalimtan kadto nga mga tingog.”

Pagkakaadlawon sa sunod nga adlaw, gibalhin si Jerryyme Corre sa the Drug Enforcement Unit (DEU) sulod sa kampo sa pulisya. Sa katapusang bahin niadto nga adlaw, gipugos siya sa pagpirma sa usa ka dokumento nga wala gipabasa sa iya ug gidala siya sa balay sa piskalya. Nagduda si Jerryyme nga

i-frame up siya ug iyang giingnan ang mga pulis, “Kung mao ni ang inyong buhaton kanako, gisayang ninyo ang tanang mga tuig sa pagbansaybansay aron mamahimong opisyal sa pulisya. Nanumpa kamo nga protektahan ang mga tawo, mga tawo nga sama kanako.” Sa sunod nga adlaw, gipahibalo si Jerryyme nga nagpasaka ang mga pulis og mga kaso sa droga batok kaniya.

Gidala si Jerryyme Corre sa usa ka ospital niadtong 18 Enero, walo ka adlaw pagkahuman sa pag-aresto ug pag-torture kaniya, pero wala siya pisikal nga gisusi sa doktor. Nagreklamo ang asawa ni Jerryyme sa pangrehiyong opisina sa Commission on Human Rights (CHR), nga nihimo og medikal nga pagsusi niadtong 1 Pebrero 2012. Bisan kung naayo na niadtong panahona ang kasagaran sa iyang mga bun-og, nasayran base sa resulta nga aduna’y mga uwat si Jerryyme sa tuo nga paa, tuhod ug bitiis nga mahimong iyang nahiaguman atol sa petsa sa pagtorture kaniya, ug tukma pod sa pagdapat og mga kable sa kuryente ug mga pagbunal sa tumoy sa pusil. Dugang pang girekord sa taho ang mga reklamo ni Jerryyme sa grabeng labad sa ulo ug pagpaminhod sa iyang mga kamot.

Niadtong 19 Hulyo 2012, napamatud-an sa CHR nga aduna’y pagsupak sa Anti-Torture Act, ug nipasaka kini og kaso sa Department of Justice (DOJ). Niadtong 26 Disyembre 2012, nagdesisyon ang DOJ nga aduna’y basehan ang reklamo ug girekomenda ang pagpasaka sa korte og mga kaso batok sa duha

ka opisyal sa pulisya. Sukad niadto, dili mominos sa upat ka hearing ang na-postpone tungod sa lain-lain nga mga rason. Kutob niadtong Oktubre 2014, kapin sa 18 ka buwan gikan sa pag-aresto ug pagtorture kang Jerryyme Corre, katunga pa lamang ang nahuman sa kaso. Nagpabilin si Jerryyme sa prisohan tungod sa mga kaso sa droga nga gipasaka batok kaniya, ug magpresentar pa lamang ang prosekusyon sa mga ebidensya niini batok kang Jerryyme.

Sa pinakawala: Si Jerryyme Corre, gi-torture pinaagi sa pagkuryente, pagkulata ug waterboarding human sya giaresto niadtong Enero 2012. Gikuha ang hulagway sa gawas sa korte sa Siyudad sa Angeles.

Sa wala: Sa usa ka medikal nga eksaminasyon niadtong Pebrero 2012 nakumpirma ang mga kadaot nga resulta sa pag-torture kang Jerryyme Corre.

Sa taas: (Interpretasyon nga hulagway base sa mga testimonya) Daghang mga piniriso, apil si Jerryyme Corre, ang miingon sa Amnesty International nga gihimo kanila ang usa ka matang sa torture nga nailhan isip water-boarding.

© Amnesty International

MGA IREGULARIDAD SA PAG-ARESTO

Daghan sa mga biktima sa torture nga gi-interbyu sa Amnesty International ang miingon nga ang niaresto kanila nagsul-ob og mga sibilyan nga sinina ug wala nagpaila sa ang ilang mga kaugalingon isip mga opisyal sa pulisya. Wala sab gipahibalo sa mga nag-aresto ang mga suspetsado bahin sa mga kaso batok kanila o ang ilang mga katungod sa ilawom sa balaod. Miingon ang mga biktima nga gikulata sila, gibaharan samtang gitiunan og pusil, giposasan, gitaptapan ug gipasakay sa mga wala'y marka nga sakyanan. Giguyod palayo ang uban nga dayag nga nakita sa mga silingan ug mga tambay ug giparada isip mga kriminal nga suspetsado.

Ang mga mao nga kalihukan sa pulisya supak sa mga internasyonal nga tamdanan sa katungod sa tawo nga nagmando nga kinahanglan mga awtorisadong opisyal lamang ang pwede moaresto ug base lamang sa mga tarong nga hinungdan. Gimando sab sa Konstitusyon sa Pilipinas ug mga domestikong balaod ang mao nga proteksyon. Ang pagsupak niining mga tamdanan makahimo og kalikopan diin sayon ra ang pagtorture ug pagmaltrato sa mga suspetsado.

MGA SIKRETONG PASILIDAD SA DETENSYON

Bisan pa sa pagbawal sa balaod, nahibaluan sa Amnesty International nga ang mga opisyal sa pulisya sa Pilipinas padayon nga migamit og dili opisyal ug sikretong mga lugar sa detensyon diin lagmit nga mahitabo ang torture ug uban pang dili maayong pagtratar.

Niadong Enero 2014, gibisto sa Philippine Commission on Human Rights (CHR) ang sikretong prisohan sa Laguna, usa ka probinsya sa habagatan sa kapital, ang Manila, diin posible gi-torture sa mga opisyal sa pulisya ang mga piniriso para sa ilang kalingawan. Nakakita ang CHR og dakong roleta nga aduna'y mga paghulagway

sa lain-laing mga posisyon sa torture. Kung patuyokon ang roleta ug moundang sa "30 ka segundo nga posisyon sa kuwaknit", pananglitan, nagpasabot kini nga ibitay nga naglintuwad ang piniriso (sama sa usa ka kuwaknit) sulod sa 30 ka segundo. Ang pagkabatan sa mao nga galamiton klaro nga nagpakita sa kaswal nga taras ngadto sa torture sulod sa puwersa sa pulisya. Kuwarenta'y tres ka piniriso ang nakita sulod sa sikretong selda sa detensyon. Sigon sa CHR, gituohan nga kasagaran kanila gi-torture pero 23 lamang ang nagpasaka og mga reklamo sa Opisina sa Piskalya. Naghuwat gihapon og resolusyon ang tanang 23 ka reklamo. Bisan pa kung lima ka tawo ang nagdesisyon nga bawion ang ilang affidavit, dili kini awtomatikong magresulta sa pagbalewala sa ilang kaso.

NGANONG MOGAMIT MAN ANG PULISYA OG TORTURE?

Sa usa ka pulong uban ang lain-laing civil society nga grupo niadtong 2012, nihatag ang usa ka opisyal sa pulisya nga aduna'y taas nga ranggo og pipila ka "mga hagit" sa parte sa kapulisan sa pagrespeto sa katungod sa tawo:

- Kakulang sa kahibalo sa mga kawani sa pulisya sa mga gimando sa balaod nga proseso aron marespeto ang mga katungod sa tawo;
- Ang pagtuo nga babag ang mga katungod sa tawo sa pagsulbad sa "mga tinuod nga problema sa katilingban" sama sa kriminalidad ug nga nakapokus lamang ang mga katungod sa tawo sa "mga kriminal" imbes nga sa mga biktima sa krimen;
- Sobra sa pagpaningkamot: ang kagastuhan nga ipakita sa publiko ug sa ilang mga superyor nga aduna'y nabuhat nga mga resulta ug nasakpan dayon ang mga sad-an;
- Ang pagtuo nga madawat ra ang mga "kolateral nga kadaot" sa pakigbisog sa pagsumpo sa krimen ug pagbuhat sa "misyon" sa maski unsang paagi;
- Kamaunongon sulod sa mga ranggo, nga usaha'y nagpasabot nga magpakabuta na lamang sa mga sayop.

MGA PAMAAGI SA TORTURE

Migamit ang pulisya og lain-laing mga pamaagi sa torture, apil ang water-boarding, halos pagtuok gamit ang mga plastik bag ug pagpaso sa panit gamit ang mga sigarilyo. Trenta'y tres sa labaw sa 55 ka survivor ug ilang mga miyembro sa pamilya nga na-interbyu sa Amnesty International ang miingon nga nakasinati sila og mga sistematikong pagkulata, mga pagsumbag ug mga pagpatid sa lain-laing mga bahin sa lawas, ug dili minus sa 20 ang miingon nga gibunalan sila sa mga batuta, mga tumoy sa rifle o mga samang butang. Dise-sais ka survivor ang nagtaho nga gikuryente sila, ug gitaho sa pipila nga gitaptapan sila ug giposasan sa kamot sa ilang mga likod, ug gipuwera sa paglingkod o pagtulog sa dili komportable nga mga posisyon sulod sa dugay nga mga panahon nga wala'y pagkaon o tubig. Dili mominos sa duha ka biktima ang nagtaho nga gihubuan sila ug gihiktan og bangan ang ilang kinatawo nga gibirabira sa mga opisyal sa pulisya. Dili minus sa walo ang gibaharan nga gitonan sa pusil o gibuhatan sa "Russian roulette" ug gipinahan nga patyon sila kung mobalibad sila sa pagkooperar. Duha kanila ang gipusil (attempted extrajudicial executions) pero pareho silang nabuhi.

KAPULISAN NGA KUWANG SA TAWO, SOBRA SA TRABAHO

Sa tibook kalibutan, ang Pilipinas aduna'y usa sa pinakagamay nga kadaghanon sa pulisya mata'g populasyon, nataho nga naa sa 150,000 ka opisyal sa pulisya nga nag-alagad sa 100 milyon ka Pilipino. Nagdepende ang Philippine National Police (PNP) sa puwersa nga sobra ang trabaho nga lagmit nga mohimo og "mga shortcut" sa pag-aresto ug sa kriminal nga imbestigasyon. Uban sa kakulang sa forensic nga kapasidad ug ang pagsalig sa mga testimonya isip ebidensya, kini ang hinungdan sa paggamit sa torture ug uban pang dili maayong pagtratar aron makakuha og "mga pagkumpisal" — bisan unsa pa man ang ebidensya o ang kamatuoran sa isyu—aron maipakita nga nasulbad ang usa ka krimen.

Ang PNP nga kulang sa kawani nagresulta sab sa paggamit og pormal ug dili pormal nga mga auxiliary sa pulisya, nga usaha'y armado. Apil sa mga pormal nga auxiliary ang tanod sa barangay (usa ka opisyal sa kalinaw ug seguridad sa komunidad) ug Civilian Volunteer Organizations, samtang apil sa mga dili pormal nga auxiliary sa pulisya ang "mga asset" sa pulisya, nga manu-manong gipili sa mga opisyal sa pulisya aron tabangan sila sa lain-laing mga buluhaton, apil ang paghatag og impormasyon, suporta sa mga tago nga operasyon ug, sa pipila ka mga kaso, pagbuhat og extra-legal nga mga aktibidad nga aduna'y bayad.

Giila sa taho sa Amnesty International ang kalainan taliwala sa "mga asset" ug sa mga "impormante" sa pulisya, nga mga dili usab pormal nga auxiliary pero mohatag lamang og mga impormasyon sa pulis.

Sa pinakawala: Ang dakbalay (building) sa kampo sa pulisya sa Tomas Pepito sa probinsya sa Pampanga, diin miingon si Jerry Corre nga didto siya gi-torture.
Sa wala: Nadiskubre sa Philippine Commission on Human Rights kining roleta sa usa ka sikretong prisohan sa probinsya sa Laguna. Dayag nga gigamit kini sa pulisya aron mopili kung hain nga mga paagi sa torture ang gamiton para sa ilang "kalingawan".

Sa taas: (Interpretasyon nga hulagway base sa mga testimonya) Nagtaho ang pipila ka mga piniriso nga gibutangan og plastik bag ang ilang ulo ug gigut-an kini hangtud nga maglisud sila sa pagginhawa.

ALFREDA DISBARRO

'Miingon siya nga iyang pusilon ang botelya [gibutang] sa akong ulo. Usa ug tunga ka yarda ang distansya niya gikan sa akoo. Nahadlok ko pag-ayo nga pusilon ko niya. Gipyong na lamang nako ang akong mga mata sa kahadlok.'

Si Alfreda Disbarro, usa ka 32 anyos ang edad nga babaye ug usa ka kanhing impormante sa pulisya, miingon sa Amnesty International nga niadtong 3 Oktubre 2013 sa alas-otso sa gabii, duha ka pulis ug usa ka "asset" (usa ka dili pormal nga auxiliary sa pulisya) ang nisitar kaniya samtang anaa siya sa usa ka internet cafe duol sa iyang balay sa Metro Manila. Giakusahan nila siya nga usa ka dealer sa droga nga hingpit niyang gilimod. Miingon si Alfreda nga boluntaryo niyang gihabwa ang mga sulod sa iyang mga balsa, nga ang sulod lamang mao ang iyang cellphone ug usa ka sensilyo. Unya gitiunan siya og pusil sa asset ug gisumbag siya sa dughan sa usa sa mga opisyal. Giposasan nila siya ug gidala siya sa usa ka wala'y marka nga puti nga van. Wala siya gipakitaan og bisan unsang warrant o wala gihatagan og bisan unsang rason para sa pag-aresto kaniya.

Gidala si Alfreda sa Drug Enforcement Unit sa Parañaque Police Headquarters. Gikapkapan siya sa usa ka lalaki nga asset, pero wala siya'y nakit-an. Unya gihiktan ang iyang mga kamot sa iyang likod ug gidala siya sa usa ka kuwarto nga aduna'y lima ka lain pang piniriso diin giinitan siya sa usa ka asset ug gibaharan, gibutangan og usa ka botelya sa alkohol ang iyang ulo ug gitiunan og pusil. Niadto nga punto, gipyong ni Alfreda ang iyang mga mata sa kahadlok.

Mokabat sa duha ka oras pagkahuman niadto, aduna'y miabot nga senior nga opisyal sa pulisya ug

gidala si Alfreda sa kusina diin, ingon niya, gipatiran ug gisumbag siya sa tiyan. "Miingon siya, 'Kaya ba nimo ang akong mga sipa?' Miingon ko, 'Dili, sir.' Unya gipatiran ko niya og kusog nga nakasandig ako sa dingding. Padayon ko niyang gisumbag ug gibunalan gamit ang kahoy nga batuta. Gisumbag niya ako sa tiyan. Gibunalan niya ako sa nawong sa upat ka higayon. Gitusok niya ang akong mga mata pinaagi sa duha sa iyang mga tudlo sa kamot. Gisagpa niya ako sa unom ka higayon ug gidasag ang akong ulo sa dingding duha ka beses. Gipuwera ko niya nga mokumpisal nga gigamit lamang nako ang ngalan sa pulisya aron makakuwarta, ug usa kono ako ka dealer sa droga. Wala ko'y makumpisal tungod kay wala ko'y nahibaluan mahitungod sa iyang giakusa kanako. Nikuha siya og mop ug gipuwera niya pasulod sa akong baba ang hugaw ug basa-basa nga nuog sa tumoy sa mop. Unya gihidhid kini niya sa akong nawong."

Miingon si Alfreda nga nagpadayon ang pagkulata, pero niining higayona, ang usa sa mga opisyal nga niaresto kaniya ang nisumbag sa iyang nawong ug sa iyang lawas ug balik-balik siyang gibunalan gamit ang usa ka kahoy nga batuta. Miingon siya sa Amnesty International nga sa kinatibuk-an sa iyang pagkalisod, wala siya gitugutan nga makontak ang iyang mga paryente. Wala siya nasayod nga niadtong panahona, ang iyang pamilya anaa sa parehong dakbalay nga nagahangyo sa pulisya nga tugutan nga makit-an siya.

© Amnesty International

© Amnesty International

Pagkahuman sa mga pagkulata, naglisod si Alfreda sa paglihok ug pagginhawa. Miingon siya nga dili siya makakaon ug sakit bisan pa ang pag-inom sa usa ka baso sa tubig. Sakit ang iyang likod ug dughan kung moginhawa siya. Kasukaon siya ug misuka siya sa pipila ka mga higayon. Sa napulo ka adlaw pagkahuman sa pag-aresto ug pag-torture kaniya, nagreklamo siya nga nangurog ang iyang mga paa sa kada higayon nga nisulay siya og pangihi, ug sakit ang ubos nga bahin sa iyang tiyan. Mihubag gihapon ang iyang wala nga bugan paglabay sa kapin sa usa ka semana.

Sukad niadto, nagpasaka si Alfreda Disbarro og reklamo sa CHR. Gilunsad sab sa Internal Affairs Service (IAS) sa Philippine National Police (PNP) ang imbestigasyon niini, tataw nga tungod sa presyur gikan sa Amnesty International. Sukad niadtong Oktubre 2014, gipasa na sa IAS ang mga rekomendasyon niini sa PNP National Capital Region Police Office, nga mao'y modesisyon sa kaso.

(Interpretasyon nga hulagway base sa mga testimonya)

Sa taas, sa wala: Gitaho sa mga piniriso nga gibunalan sila sa pulisya gamit ang mga tumoy sa pusil. Ang pipila, apil si Alfreda Disbarro, gitionan og pusil ug giingnan nga pusilon sila.

Sa ubos, sa wala: Si Alfreda Disbarro kay puwersadong gibutangan og hugaw nga trapo sa iyang baba samtang gi-torture.

MGA BATA NGA GI-TORTURE O DILI MAAYONG GITRATAR

'Gusto nako kaniadto nga mahimong pulis inig dako nako, pero sa dihang nakita nako kung unsa ang paagi sa ilang operasyon, gikalimtan na nako kadto nga pangandoy ... dili nako makalimtan ang ilang gibuhay sa ako. Dili gayud ako makalimot.'

Ang kadaghanan sa mga biktima nga gi-interbyu sa Amnesty International mga bata nga wala pa mag-edad 18 sa dihang gi-torture sila o gimaltrato. Human sila giaresto sa mga pulis, kasagaran gipabuhay sila o hago ug balik-balik nga mga pisikal nga aktibidad, o gipuwersa sa pagbitay gikan sa mga bar sa ilang mga selda sulod sa dugay nga mga panahon. Ang uban aduna'y mga bala nga giduot pag-ayo taliwala sa ilang mga tudlo sa kamot ug ang pipila kay gipatan-aw o gipapaminaw samtang gi-torture o gimaltrato ang uban pang mga suspetsado.

Ang Pilipinas usa ka partido sa estado sa UN Convention on the Rights of the Child, diin gimanduan ang mga partido nga estado nga sigurohon ang proteksyon ug pag-atiman nga gikinahanglan para sa kaayohan sa usa ka bata.

MGA INTERNASYONAL UG NASYONAL NGA OBLIGASYON

Ang Pilipinas aduna'y pipila ka mga internasyonal ug domestikong obligasyon nga nagdili sa torture ug uban pang dili maayong pagtratar sa tanang mga higayon. Usa kini ka partido nga estado sa International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), ug niadtong 1986, miuyon kini sa UN Convention batok sa Torture ug Uban Pang Madagmalon, Dili Makatawhanon o Makaulaw nga Pagtratar o Silot.

Ang pagdili batok sa torture ug uban pang dili maayong pagtratar kay dili mahimong supakon ug wala'y maski unsang talagsaong panghitabo – bisan pa ang giyera o bahad sa giyera, kagubot sa pulitika o bisan unsang pampublikong emerhensiya – diin mamahimong makatarunganon ang torture.

Sa domestikong lehisasyon, aduna'y mga probisyon sa Konstitusyon sa Pilipinas aron mapugngan ang torture ug uban pang dili maayong pagtratar ug protektahan ang mga biktima. Niadtong 2009, gimando sa Pilipinas ang Anti-Torture Act, diin giila ang torture isip kriminal nga kalihukan. Usa kini ka positibong lakang sa pagpugong sa torture ug pagsulbad sa kawad-an og silot sa mga responsable sa torture.

Bisan pa niining kusog nga mga senyales nga seryoso ang Pilipinas sa pasalig niini nga sumpuon ang torture, daghan pa ang kinahanglang buhaton aron mapugngan ang kining binuhatan sa kawani sa pulisya.

KAHADLOK SA PAGBAWOS UG KAKULANG SA KUMPIYANSA SA SISTEMA SA HUSTISYA

Ang dakong gidaghanon niadtong gi-torture o dili maayong gitratar sa pulisya wala nagtaho sa ilang mga kasinatian o wala nagpasaka og bisan unsang reklamo. Aduna'y daghang mga rason para niini, apil ang kakulang sa kahibalo sa mga biktima sa ilang mga katungod ug sa mga mekanismo sa mga reklamo, ug kakulang sa kumpiyansa nga ang pagpasaka og reklamo moresulta sa bisan unsang aksyon. Ang dakong sagabal sa mga biktima ug sa ilang mga pamilya mao ang kahadlok sa pagbawos ug kahadlok nga ang pagpasaka og reklamo dili maayong makaapekto sa kriminal nga kaso batok kanila o mahimong hinungdan sa pagkalangan, nga posibleng magresulta sa mas dugay nga panahon sa prisohan.

Ang kadaghanan sa mga survivor sa torture nga gi-interbyu sa Amnesty International anaa gihapon sa mga prisohan, ug daghan ang nahadlok nga makahibalo ang mga opisyal sa pulisya nga nag-torture kanila kung kinsa ug hain sila. Labaw sa kahadlok para sa ilang kaugalingong kaluwasan ug ang mga posibleng implikasyon para sa ilang kaso kung moreklamo sila, mas daghan ang nahadlok nga buhaton ang mga bahad batok sa ilang mga pamilya. Daghan sab ang nagduha-duha sa pagpasaka og reklamo tungod kay nahadlok sila nga isip mga suspetsado o gisilotang kriminal, dili sila makabaton og kapaingnan para sa hustisya.

MGA DILI EPEKTIBONG KRIMINAL UG ADMINISTRATIBONG MEKANISMO SA REKLAMO

Ang pipila ka mga biktima nga misuway og pagpasaka og kaso batok sa mga nag-torture kanila gikompronta sa makalibog nga kumplikadong sistema sa mga kriminal ug administratibong reklamo.

Ang Anti-Torture Act wala nagtakda og usa ka mekanismo sa reklamo, pero anaa'y lain-laing mga ahensya sa gobyerno nga gimandoan nga modawat ug mag-imbetiga sa mga reklamo sa torture, apil ang CHR, ang Department of Justice (DOJ) ug ang Philippine National Police (PNP). Mahimong ipasaka ang mga kriminal nga reklamo sa mga lokal nga piskalya, sa National Prosecution Service sa ilawom sa DOJ, o sa Office of the Ombudsman. Pero, padayon nga babag sa mga survivor sa torture sa pagkuha og hustisya ang dili epektibong mga imbestigasyon, dugay nga mga proseso sa korte nga moabot og mga tuig, apil sab ang kahadlok sa pagbawos. Sa paglabay sa panahon, gibawi sa pipila ka mga survivor nga unang nagpasaka og mga reklamo ang ilang mga reklamo o nakipag-areglo na lamang sa mga suspetsadong sad-an.

Ang importanteng elemento sa bisan unsang malamposong prosekusyon para sa torture mao ang rekord sa pisikal nga ebidensya nga gikuha sa usa ka medikal nga propesyonal sa labing daling panahon pagkahuman sa torture. Pero, miingon ang kadaghanan sa mga biktima sa torture nga gi-interbyu sa Amnesty International nga wala sila

gitan-aw sa usa ka doktor sulod sa pipila ka mga adlaw, diin niadtong panahon a, nagsugod na sa pagkawala ang mga bun-og ug uban pang ebidensya sa torture. Aduna'y seryosong resulta ang maong pagkalangan sa pagdokumento sa pisikal nga ebidensya sa epektibong pagpasaka og mga kriminal nga kaso sa torture sa korte. Bisin kung gitan-aw dayon ang mga biktima sa torture sa medikal nga kawani sigon sa Anti-Torture Act, kasagaran gitaho sa mga biktima nga wala kaayo ug paspas kaayo silang gisusi sa doktor, bisin pa aduna sila'y mga samad ug uban pang mga marka sa lawas. Daghan ang wala nakakita sa ilang medikal nga sertipiko, ug kadatong nakakita miingon nga gisaysay lamang niini nga aduna sila'y maayong pisikal nga panglawas. Kung wala ang bisan unsang forensic nga ebidensya, mahimong problema sa kaso kung kang kinsang testimonya ang mas kasaligan: ang mga nag-aresto nga opisyal o ang mga biktima, nga kasagarang mga kriminal nga suspetsado. Kung wala ang bisan unsang uban pang ebidensya aron suportahan ang mga alegasyon sa torture, dudahan o dili tuohan ang mga saysay sa mga biktima.

Isip dugang sa pagpasaka og kaso sa korte, aduna'y pipila ka mga administratibo ug pangdisiplinang proseso diin mahimong ipasaka sa mga survivor sa torture ang ilang reklamo para sa “grave misconduct” batok sa usa ka opisyal sa pulisya, nga mahimong pahamtangan og pangdisiplinang aksyon, apil ang pagkatangtang sa serbisyo. Tungod kay usa ka kriminal nga sala ang torture, ang mao nga mga proseso kinahanglang dugang sa, ug dili puli para sa, mga kriminal nga imbestigasyon. Pero, kining

mga administratibo ug pangdisiplinang proseso sa ilawom sa PNP Command, PNP Internal Affairs Service, National Police Commission, People's Law Enforcement Board, Office of the Ombudsman, ug Civil Service Commission, kumplikado, makalibog ug nagsapaw-sapaw nga mga mando.

Bisin pa kung aduna'y pipila ka mga opisyal sa pulisya ang nasuspindo o natangtang tungod sa torture ug uban pang dili maayong pagtratar sa pila ka inila o sikat nga mga kaso, nagpabilin sa aktibong serbisyo ang dakong gidaghanan sa mga gituki nga sad-an.

Busa, ang mga indibidwal nga opisyal sa pulisya mahimong makalihok nga mura'g labaw sila sa balaod. Ang kakulang sa responsibilidad para sa mga suspetsadong sad-an ang hinungdan sa problema sa pagsunod sa Pilipinas sa mga obligasyon niini sa ilawom sa internasyonal nga balaod sa mga tawhanong katungod.

(Interpretasyon nga hulagway base sa mga testimonya)

Sa taas, sa wala: Miingon ang kadaghanan sa mga bata nga gi-interbyu nga gibutangan og mga bala taliwala sa ilang mga tudlo sa kamot ug giduot kini pag-ayo.

Sa taas: Ang pagkulata pinaagi sa mga batuta, mga kahoy nga tugsok, mga tumoy sa rifle o sa samang mga butang ang pipila sa mga kasagaran nga pamaagi sa torture nga gitaho sa mga survivor.

Nagmartsa ang mga aktibista apil ang Amnesty International Philippines, ang United Against Torture Coalition-Philippines ug ang Philippine Commission on Human Rights aron mag-awhag nga undangon na ang kawad-an sa silot sa mga nag-torture, Lungsod sa Quezon, Hunyo 2014.

AKSYON NGA GIKINAHANGLAN KARON

Giila sa Amnesty International ang mga lakang nga gibuhat sa gobyerno sa Pilipinas aron mapugngan ang mga pagsupak sa mga katungod sa tawo sama sa torture. Pero, ang balik-balik nga mga pagkapakyas sa mga awtoridad sa pagdili, pagpugong, pag-imbetiga ug pagpasaka og mga kaso sa torture ug uban pang dili maayong pagtratar kay nagbuhat og kahimtang sa kawad-an og silot (impunity) diin nagpadayon ang mao nga mga binuhatan nga mura'g labaw sa balaod ang mga sad-an.

Apil sa uban pang mga rekomendasyon nga gitakda sa taho, nag-awhag ang Amnesty International sa gobyerno nga:

- Angkunon sa publiko nga grabe ug nagpadayon ang torture ug uban pang dili maayong pagtratar nga gihimo sa pulisya, ug pagkondena ikondena sa tanang maong mga binuhatan.

- Magpadala og klarong publikong mensahe sa Philippine National Police ug uban pang mga ahente sa seguridad sa estado nga istriktong gidili sa tanang mga panahon ang torture ug uban pang dili maayong pagtratar sa mga piniriso, nga gikonsiderar kini nga krimen sa ilawom sa balaod sa Pilipinas ug internasyonal nga balaod, ug silutan ang tanang mga sad-an.

- Siguraduhon nga makuha ang hustisya sa mga biktima sa torture ug uban pang dili maayong pagtratar pinaagi sa mga kongkretong lakang nga maggarantiya og gilayon, wala'y gidapigan, independiyente ug epektibong mga imbestigasyon sa tanang mga taho sa torture ug uban pang dili maayong pagtratar sa mga opisyal sa pagpatuman sa balaod.

- Magsiguro og gilayon ug komprehensibong dokumentasyon sa mga medikal nga kundisyon sa mga biktima sa torture ug maningkamot nga mapatuman ang Istanbul Protocol.

- Magmugna og independiyenteng komisyon alang sa mga reklamo batok sa pulisya nga maduolan sa publiko, apil sa mga rehiyon, ug aduna'y paigong mga gahom ug kamanduan aron epektibong mag-imbetiga ug magpasaka og mga reklamo batok sa mga opisyal sa pulisya sa korte sa mga insidente nga aduna'y nakita nga paigong ebidensya sa torture o uban pang dili maayong pagtratar.

- Magmugna og National Preventive Mechanisms sigon sa Optional Protocol to the UN Convention against Torture.

Ang **Amnesty International** usa ka internasyonal nga kalihukan sa kapin sa pito ka milyon ka tawo nga nangampanya alang sa usa ka kalibutan diin ang tanan nakatagamtam og tawhanong mga katungod.

Ang among panlantaw mao nga ang mata'g tawo makatagamtam sa tanang katungod nga gipakabalaan sa Unibersal nga Deklarasyon sa Tawhanong Katungod (Universal Declaration of Human Rights) ug uban pang mga internasyonal nga tamdanan sa tawhanong katungod.

Independente kami sa bisan unsang gobyerno, pulitikal nga ideyolohiya, ekonomikong interes o tinuwan ug kami gipondohan sa among mga miyembro ug sa publikong mga donasyon.

AMNESTY.ORG

Amnesty International, International Secretariat, Peter Benenson House, 1 Easton Street, London WC1X 0DW, United Kingdom

Index: ASA 35/008/2014, Cebuano, Disyembre 2014

